

Avdelningen för juridik
Emilia Danielsson

Socialdepartementet
10333 STOCKHOLM
s.registrator@regeringskansliet.se
s.fst@regeringskansliet.se

Mottagandet vid nationella evakueringar till Sverige (Ds 2016:43)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ställer sig positivt till att kommunernas ansvar i samband med en nationell evakuering till Sverige förtydligas och att möjligheterna att lämna bistånd utan individuell bedömning utökas.

Vidare anser SKL att kommunerna i enlighet med förslaget ska kunna ansöka om ersättning av staten för skäligen kostnader som är hänförliga till stöd och hjälp som de evakuerade fått. Enligt SKL måste det dock tydliggöras vilka kostnader som ersätts.

SKL avstyrker förslaget att kostnaderna i efterhand ska fördelas på alla kommuner.

Bistånd till enskilda och mellan kommuner

En konsulär katastrofinsats med evakuering till Sverige kan inte endast komma att beröra personer som sedan tidigare är bosatta i den kommun dit de anländer, eller ens i Sverige. Med undantag för i Sverige bosatta utlänningar är det inte de enskilda personernas hemvist som är avgörande för om de kan omfattas av en evakuering enligt lagen (2010:813) om konsulära katastrofinsatser, utan istället deras medborgarskap och familjeanknytning. Vid ankomst till Sverige är de evakuerade sannolikt i direkt behov av praktisk och ekonomisk hjälp för att ordna t.ex. hemresa, logi och mat. Behoven kommer troligen behöva tillgodoses redan vid ankomst till t.ex. flygplatsen. Ett stort ansvar kommer därvid att ligga på Sveriges största flygplatskommuner, framförallt Härryda, Sigtuna och Svedala (Landvetter, Arlanda flygplats respektive Malmö flygplats).

De två största händelserna under 2000-talet som drabbat svenskar som vistas utomlands och föranlett evakuering till Sverige är flodvågskatastrofen i Sydostasien 2004 och Libanonkrisen 2006. Vid dessa katastrofer var det framförallt till flygplatskommunerna ovan som evakuering skedde. Det är därför sannolikt att så även kom-

mer ske vid en eventuell katastrofinsats i framtiden. Det rör sig om relativt små kommuner och ett beslut av regeringen om en konsulär katastrofinsats kan få stora effekter för sådana kommuner såväl personellt som ekonomiskt. De kan även uppstå ett behov av hjälp från andra kommuner.

SKL ställer sig positivt till att kommunernas ansvar i samband med en nationell evakuering till Sverige förtydligas och att möjligheterna att lämna bistånd utan individuell bedömning utökas. Det är även positivt att kommunernas befogenheter att samverka utökas på så sätt att en kommun på begäran ska kunna hjälpa en annan kommun som ger stöd till de evakuerade när de anländer i Sverige samt även lämna nödvändigt bistånd till de evakuerade.

Förbundets ställningstagande

SKL tillstyrker därför förslaget att mottagande kommuner får ökade befogenheter att bevilja de evakuerade bistånd. SKL tillstyrker även förslaget om ökade befogenheter för andra kommuner att lämna hjälp och bistånd.

Ersättning för kommuners initiala insatser

Som konstaterats ovan kan påfrestningarna – både personellt och ekonomiskt – bli stora för den kommun dit evakuerade anländer från utlandet. En evakuering kommer sannolikt att innebära insatser långt över det normala. SKL delar bedömningen i promemorian att kommunerna ska ha rätt till ersättning av staten för skäliga kostnader som är direkt hänförliga till stöd och hjälp som de evakuerade fått när de anlände till Sverige. Det bör dock ytterligare tydliggöras vilka kostnader som avses. Här bör även uppmärksammas att en betydande andel av de som evakueras kan sakna hemvist i Sverige vilket kan innebära ytterligare belastning för ankomstkommunerna utöver de insatser som ges direkt vid ankomst.

Då insatserna är en direkt följd av ett beslut av regeringen om en konsulär katastrofinsats och evakuering är det enligt SKL inte rimligt att enbart hänvisa till vistelsekommunens ansvar enligt socialtjänstlagen (2001:453) för akuta insatser och att detta redan idag ligger inom kommunens verksamhetsansvar. Eftersom kommunens kostnader just uppstår som en direkt följd av ett beslut från regeringen, anser SKL att det enda rimliga är att staten slutligen står för de kostnader som uppstår för kommunen till följd av att de evakuerade anländer till Sverige. SKL:s uppfattning är därför – till skillnad från det som föreslås i promemorian – att de kostnader som uppkommer efter ett beslut om konsulär katastrofinsats och evakuering inte ska fördelas mellan kommunerna, utan till sin helhet ersättas av staten.

Förbundets ställningstagande

SKL tillstyrker att en kommun efter ansökan har rätt till ersättning av staten för skäliga kostnader som är hänförliga till stöd och hjälp som de evakuerade fått. Förbundet anser dock att det behöver tydliggöras vad som utgör en ersättningsgill kostnad.

SKL avstyrker förslaget att kostnaderna i efterhand ska fördelas på alla kommuner.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande